

Sofia Vikman kok

Kirjallinen kysymys ympäristökasvatuksesta koulutuksessa

Eduskunnan puhemiehelle

Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ovat vakavia uhkia Suomelle ja koko maapallolle. Ympäristökasvatus koulutuksessa voi osaltaan olla edistämässä ekologisesti nykyistä kestävämpää yhteiskuntaa.

Ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen tavoitteena on kasvattaa lapsista ja nuorista elintavoiltaan ympäristövastuullisia, vahvistaa lasten ja nuorten luontosuhdetta ja antaa valmiuksia ekologisesti kestäväan elämäntapaan. Ympäristökasvatuksella pyritään edistämään yksilöiden ja yhteisöjen ympäristötietoisuutta ja oppimista kestäväan kehityksen mukaisiin toiminta- ja elämäntapoihin.

Vuosien saatossa ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen merkitys on kasvanut ilmastonmuutoksen kiihtyessä. Nykyiset opetussuunnitelmat sisältävät paljon hyviä tavoitteita ympäristökasvatuksen ja kestäväan kehityksen kasvatuksen osalta. Myös monet järjestöt tukevat ympäristökasvatuksen toteutumista opetuksessa. Tutkimus on kuitenkin osoittanut, että vaikka kestävyyskysymyksillä on olennainen rooli opetussuunnitelmissa, on ekologinen kestävyys esillä joissakin oppiaineissa heikosti, eikä opetussuunnitelma ole ekologisen kestävyuden suhteen yhtenäinen eikä johdonmukainen. Opetussuunnitelmien ympäristökasvatusta koskevien arvokkaiden tavoitteiden laajamittainen ja kattava toteuttaminen käytännössä vaatii lisää tukea kasvattajille.

Tähän tarpeeseen on vastannut joukko ympäristökasvatus- ja opetusalan järjestöjä, jotka ovat laatineet esityksen valtakunnalliseksi ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen ohjelmaksi. Kestävä koulu -ohjelman esikuvana on toiminut Liikkuva koulu -ohjelma. Kestävä koulu -ohjelmassa varhaiskasvatuksen, peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten oppijat saavat valmiuksia kestäväan tulevaisuuden rakentamiseen. Ohjelman tavoitteena on juurruttaa kestäväan kehityksen tiedot, taidot ja käytännöt osaksi sekä päiväkotien että oppilaitosten toimintakulttuuria ja tuntisisältöjä.

Kestävä koulu -ohjelman perustana ovat YK:n Agenda 2030, pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelma sekä OKM:n kestäväan kehityksen linjaus. Agenda 2030 -viitekehyksessä kasvatus ja koulutus ovat keskeisiä keinoja edistää kestäväa kehitystä. Tavoitteen 4.7 mukaisesti jokaisen oppijan tulee vuoteen 2030 mennessä saada kestäväan kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot koulutuksen kautta. Suomi on yhdessä muiden valtioiden kanssa sitoutunut tavoitteen toimeenpanoon.

Kestävä koulu -ohjelma olisi vastaus hallitusohjelman kirjauksiin, joiden mukaan Marinin hallituskaudella 2019—2023 "edistetään luonto- ja ympäristökasvatusta" ja "otetaan huomioon kestävä kehitys ja ilmastokasvatus -- läpileikkaavina teemoina eri koulutusasteilla".

Kirjallinen kysymys KK 240/2021 vp

Kestävä koulu -ohjelma toteuttaisi myös Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan vuoden 2020 kestävä kehityksen linjausta, jonka mukaan "Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan toimilla voidaan edistää kulttuurista muutosta, joka on edellytyksenä muutokselle kohti kokonaisvaltaista kestävä kehitystä" ja "Opetus- ja kulttuuriministeriö kannustaa varhaiskasvatukseen ja koulutuksen järjestäjiä kestävä kehityksen näkökulmien integrointiin kasvatukseen ja koulutukseen".

Ympäristökasvatus- ja opetusalan järjestöjen esityksen mukaan Kestävä koulu -ohjelman tulisi olla valtion rahoittama ja Opetushallituksen koordinoima, kuten aiempi hallituksen kärkihanke Liikkuva koulu. Ohjelman toteutus vaatii hallitukselta toimia, jotta kestävä kehityksen kysymyksiin ja toimintatapoihin voidaan panostaa sekä varhaiskasvatuksessa että peruskoulussa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Kestävä koulu -ohjelmaan tarvitaan valmisteluvaihe, sillä ohjelma on mittaluokaltaan laaja ja tavoitteena on luoda pysyvä rakenne Suomen varhaiskasvatukseen, perusopetuksen ja toisen asteen oppilaitosten tueksi. Ohjelman laatijat ovat suunnitelleet pilotointivuodeksi vuotta 2022. Jotta tässä aikataulussa voidaan pysyä, tulee päätös ohjelman käynnistämisestä ja rahoituksesta tehdä huhtikuun kehysriihessä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus ryhtyy ympäristö- ja kestävyyskasvatusta varten valmistellun Kestävä koulu -ohjelman toteuttamiseksi?

Helsingissä 16.4.2021

Sofia Vikman kok